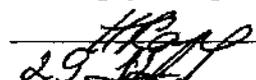

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар універсітэта

 Н.У. Карчэўская

29.05.2025 — 2025г.

Рэгістрацыйны № ВД-~~6/15-66~~эвуч.

ВАКАЛЬНЫ АНСАМБЛЬ

Вучэбная праграма ўстановы адукацыі
па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці
6-05-0215-08 Мастацтва народных спеваў,
прафілізацыі: сольнае выканальніцтва

Вучэбная праграма складзена на аснове адукацыйнага стандарты вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці 6-05-0215-08 Мастацтва народных спеваў, зацверджанага пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 21.08.2023 № 270, вучэбнага плана БДУКМ па спецыяльнасці.

СКЛАДАЛЬНІКІ:

Л. В. Снапкова, дацэнт кафедры народна-песеннай творчасці і фальклору ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»;

І.У. Канцэвіч, старшы выкладчык кафедры народна-песеннай творчасці і фальклору ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

А.Я. Цэхава, старшыня цыклавой камісіі «Народная музычная мастацкая творчасць (харавае музыка)» установы адукацыі «Мінскі дзяржаўны каледж мастацтваў», магістр мастацтвазнаўства;

Ф.Л. Коцяш, дацэнт кафедры харавае музыка ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай народна-песеннай творчасці і фальклору ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пракакол №3 ад 28.10.2025)

прэзідыўмам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пракакол № 2 ад 20.12.2025)

САГЛАСАВАНА

Дырэктар Палаца культуры Мінскага трактарнага завода

Н.В.Кользун

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна «Вакальны ансамбль» з'яўляецца адной з асноўных у падрыхтоўцы будучых выканаўцаў народнай песні. Вядучымі напрамкамі ў авалоданні ведамі па вучэбнай дысцыпліне «Вакальны ансамбль» з'яўляюцца: засваенне рэгіянальных пеўчых стыляў, глыбокае пранікненне ў выканальніцкую традыцыю як мясцовую, так і гарадскую.

Спевы ў ансамблі маюць сваю спецыфіку, якая зыходзіць з асаблівасцяў творчага працэсу жанру. Фактам, які вызначае выканальніцкую спецыфіку вакальнага ансамбля, з'яўляецца творчае адзінства індывідуальнага і калектыўнага пачатку ў спевах. Гэта патрабуе ад спевака-ансамбліста павышаную адказнасць за ўзровень свайго майстэрства, бо ў адрозненні ад харыстаў, удзельнікі ансамбля выконваюць сваю партыю ў шматгалосці самастойна.

Вучэбная дысцыпліна «Вакальны ансамбль» уваходзіць у модуль «Мастацкае майстэрства», вывучэнне якога павінна забяспечыць фарміраванне ў студэнтаў наступных кампетэнцый:

універсальных – быць здольным да самаразвіцця і ўдасканалення ў прафесійнай дзейнасці, працаваць самастойна, разумець месца і ролю сваёй прафесіі ў сучаснай сацыякультурнай прасторы; праяўляць ініцыятыву і адаптавацца да змен у прафесійнай дзейнасці; увасабляць культурна-асветніцкія ідэі праз прафесійную дзейнасць;

базавых прафесійных – выконваць сачыненні розных форм, стыляў і жанраў, ствараць іх мастацкую інтэрпрэтацыю.

Эфектыўнасць выкладання вучэбнай дысцыпліны ажыццяўляецца ва ўзаемадзеянні з такімі вучэбнымі дысцыплінамі, як «Сольныя спевы», «Выканальніцкае майстэрства», «Расшыфроўка, аранжыроўка і расшыфроўка народнай песні», «Асновы сцэнічнага руху», «Методыцы выкладання спецыяльных дысцыплін», «Гісторыя вакальнага мастацтва», «Беларуская народна-песенная творчасць і песенная этнафонія».

Мэта вучэбнай дысцыпліны – даць будучаму спецыялісту неабходныя веды па засваенні традыцыйнай і сцэнічнай манер народных ансамблевых спеваў, па авалоданні навыкамі і ўменнямі раскрыцця вобраза народнай песні, выхаваць высокаадукаванага спецыяліста ў сферы народна-песеннага выканальніцтва.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- авалодаць практычнымі навыкамі і ўменнямі спеваў у ансамблі;
- сфарміраваць і развіць навыкі і ўменні выразных сцэнічных паводзін і акцёрскага майстэрства;

- прымяняць спецыфічныя прыёмы гуказдабывання ва ўмовах ансамблевых спеваў;

- авалодаць метадыкай работы з вакальным ансамблем у працэсе практычнай работы з вучэбным калектывам;

- выхаваць выразна-асэнсаванае гукаўтварэнне праз размоўную манеру спеваў;

- засвоіць вакальную тэхніку і прымяняць яе пры раскрыцці мастацкага вобраза народнай песні;

- атрымаць трывалыя веды па пытаннях вакальнай работы ў калектыве;

- сфарміраваць у будучых спецыялістаў мастацка-каштоўнасную арыентацыю па авалоданні прынцыпамі падбору рэпертуару і ўменні максімальна выкарыстоўваць яго ў выхаваўчай і педагагічнай рабоце.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен *ведаць*:

- прынцыпы работы з вакальным ансамблем;

- спосабы роўнага і плаўнага гукавядзення;

- народную мелізматыку (прыдыхі, спады голасу, фаршлагі і г.д.);

- выканальніцкія асаблівасці розных этнаграфічных рэгіёнаў Беларусі;

умець:

- сфарміраваць рэпертуар для вакальнага ансамбля;

- развіваць вакальна-тэхнічныя навыкі і ўменні, шукаць сваё выканальніцкае крэда;

- фарміраваць і выхоўваць творчую асобу;

валодаць:

- тэхнікай правільнага пеўчага дыхання;

- аўтэнтычнай і стылізаванай манерай выканання народных песен;

- прыёмамі дыкцыі і артыкуляцыі згодна з нормамі арфаэпіі беларускай мовы і рэгіянальных дыялектаў Беларусі.

У межах адукацыйнага працэсу па вучэбнай дысцыпліне студэнт павінен не толькі набыць тэарэтычныя і практычныя веды, уменні і навыкі па спецыяльнасці, але і развіваць свой каштоўнасна-асобасны, духоўны патэнцыял, сфарміраваць якасці патрыёта і грамадзяніна сваёй краіны, гатовага да актыўнага удзелу ў эканамічным, вытворчым і сацыяльна-культурным жыцці краіны.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне вучэбнай дысцыпліны «Вакальны ансамбль» адведзена ўсяго 184 гадзіны, з іх 116 гадзін – аўдыторныя (практычныя) заняткі ў V-VIII семестрах.

Рэкамендаваныя формы бягучай атэстацыі – калёквіум, творчая работа. Рэкамендаваныя формы прамежкавай атэстацыі – залік, экзамен.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Вакальны ансамбль як форма народных спеваў. Пытанні навучання метадам і прыёмам, засваенне якія садзейнічаюць падтрымцы і развіццю народных традыцый. Узоры фальклорнай творчасці, якія ўваходзяць у рэпертуар ансамбля. Апрацоўкі народных песень і арыгінальныя аўтарскія творы, напісаныя для народных спевакоў без суправаджэння і з суправаджэннем музычных інструментаў.

Тэма 1. Тэхніка спеваў у вакальным ансамблі (гукаўтварэнне, кантыленнае гукавядзенне, адзіная манера спеваў, пеўчае дыханне)

Замацаванне навыкаў, якія засвоілі на сольных спевах і авалоданне новымі: выкананне ў аднародных і змешаных складах ансамбляў, пашырэнне дыяпазону ва ўмовах ансамблевых спеваў з выкарыстаннем нюансаў мэца фортэ і мэца піяна. Адзіная манера спеваў, апора на размоўны пасыл слова і гука. Моўныя інтанацыі і выканальніцкія прыёмы. Жанравая разнастайнасць беларускай народнай песні і яе ўплыў на народную манеру выканання. Гукаўтварэнне пры спевах каляндарна-абрадавых песен. Асаблівасці гукавядзення ў веснавых загуканнях і веснавых карагодных песнях. Работа над пеўчым дыханнем “на апоры”, звязанае з тэмпам твора, які выконваецца. Работа над спосабамі здабывання правільнай песеннай пазіцыі пры гукаўтварэнні.

Тэма 2. Пеўчая дыкцыя (нейтралізацыя галосных, работа над галоснымі і зычнымі)

Выразнае вымаўленне тэксту, як адзін з самых важных сродкаў народна-выканальніцкага майстэрства. Праца над дакладнай дыкцыяй для ўвасаблення тэксту песні, апора на лагічныя націскі і данясенне сэнсу песні да слухача. Нейтралізацыя галосных – аснова работы над адзінай манерай выканання. Дыкцыя – галоўны сродак данясення тэксту твора і важны сродак раскрыцця мастацкага вобраза. Тэхніка ўтварэння галосных і зычных гукаў у спевах. Цэласны размоўны спосаб спеваў. Практыкаванні для ўдасканалення і выпраўлення дыкцыі і артыкуляцыі.

Тэма 3. Выпрацоўка чыстай і дакладнай інтанацыі ў вакальным ансамблі (ансамбль і строй)

Адзіная манера гукаўтварэння – необходимая ўмова дасягнення ўстойлівасці інтанацыі і чысціні строю. Фарміраванне вакальна-тэхнічных навыкаў у цеснай сувязі з развіццём музычнага слыху. Сувязь тэхнічных і мастацкіх бакоў выканання. Уменне спяваць свабодна, без напружання. Выяўленне індывідуальных недахопаў і шляхоў іх пераадолення. Складанасць работы пры выпрацоўцы навыкаў інтанавання ў спецыфічных ладах народнай музыкі і выкананні дыссанантных сугуччаў, якія ўзнікаюць дзякуючы лінейнай імправізацыйнасці развіцця галасоў. Асэнсаванае інтанаванне музычна-паэтычнага тэксту твора. Спевы народных песень у аднагалосным і шматгалосным выкананні. Знаёмства з рознымі відамі і тыпамі ансамбляў.

Тэма 4. Рэгістравая палітра ансамблевага гучання (грудное, галаўное, змешанае, згладжванне рэгістравых пераходаў)

Вольнае валоданне ўсімі рэгістрамі голасу. Замацаванне груднога гучання ў межах сэптымы, актавы для жаночых галасоў; актавы, дэцымы для мужчынскіх галасоў. Авалоданне навыкамі галаўнога і змешанага рэгістраў, згладжванне трох рэгістраў. Выкарыстанне аднарэгістравых і двухрэгістравых партытур. Пашырэнне дыяпазону галасоў за кошт згладжвання рэгістраў пры захаванні тэмбравай яркасці.

Тэма 5. Засваенне рэгіянальных прыёмаў народнага гукаўтварэння (асаблівасці дыялектаў)

Знаёмства з асаблівасцямі дыялекту. Засваенне дыялектных асаблівасцяў рэгіёнаў Беларусі: Паазер'е, Панямонне, Падняпроў'е, Палессе, Цэнтральная Беларусь. Вывучэнне спецыфікі вымаўлення і манеры выканання на прыкладах рэгіянальных неапрацаваных народных песень. Засваенне рэгіянальных прыёмаў гукаўтварэння: рэдуцыраванне галосных, расцягванне слоў на дадатковыя галосныя, паўторнасць складоў, арнаментыкі: слізганняў, прыгукаў, народных мелізмаў і мардэнтаў, глісандыруючых гукаў, спадаў, абрываў слоў і інш.

Тэма 6. Аўтэнтычная народная манера спеваў

Знаёмства з аўтэнтычнай манерай спеваў. Ужыванне спецыяльных практыкаванняў для выпрацоўкі правільнага гукаўтварэння. Набыццё навыкаў і ўменняў спеваў аўтэнтычнага фальклору з захаваннем рэгіянальнай манеры выканання. Праслухоўванне фальклорна-этнаграфічнага матэрыялу з мэтай яго засваення і ўзнаўлення. Праца над прыёмамі традыцыйнага народнага выканальніцтва – народнымі мелізмамі (фаршлагамі, глісанда, скідамі, закідванне голасу ўгару, гуканнямі, агласоўкамі зычных і інш.). Авалоданне мастацтвам спеваў без суправаджэння ў аўтэнтычнай манеры.

Тэма 7. Сцэнічная народная манера спеваў

Авалоданне на матэрыяле беларускіх народных песень сцэнічнай манерай народных спеваў. Спевы прыкрытым і паўпрыкрытым, акругленым гукам. Выпрацоўка адзінай манеры ансамблевага выканання. Праца над свабоднай артыкуляцыяй і дакладнай дыкцыяй. Літаратурнае вымаўленне тэксту народнай песні. Ансамблевае выкананне без суправаджэння і спевы з рознымі відамі суправаджэння (аркестравае, фанаграма -1). Выкарыстанне танцавальных рухаў у вакальным ансамблі. Прыёмы выкарыстання народнай харэаграфіі і пластыкі ў пастаноўцы лірычнай народнай песні і карагодаў.

Тэма 8. Музыка-выразныя сродкі і праца над стварэннем мастацкага вобразу народнай песні

Практыкаванні па выпрацоўцы розных відаў гукавядзення. Метрарытм і тэмп. Тэмбравыя фарбы і іх уплыў на стварэнне мастацкага вобразу песні. Дынаміка, асноўныя дынамічныя адценні і праца над імі. Фразіроўка і яе залежнасць ад тэксту твора. Музыка-вобразнае мысленне.

Тэма 9. Авалоданне навыкамі імправізацыі ў вакальным ансамблі

Асновы імправізацыі. Развіццё пеўчых навыкаў імправізацыі. Уменне выкарыстоўваць варыянтнасць у незафіксаванай паслядоўнасці строф этнаграфічнага шматгалосся. Праца над авалоданнем складанымі навыкамі імправізацыі. Пабудова на аснове вивучаемага песеннага матэрыялу варыянтаў ніжняга, сярэдняга і верхняга голасу. Выхаванне ансамблевай

выканальніцкай культуры: прыпяванне, пабудова падгалоскаў да асноўнага напеву і інш.

Тэма 10. Авалоданне асновамі спеваў з элементамі руху

Знаёмства з асноўнымі элементамі народнай харэаграфіі. Авалоданне навыкамі і ўменнямі выкарыстання танцавальных рухаў у вакальным ансамблі. Работа над элементамі народнага танца ў песнях з рухам: просты і пераменны шаг, просты і трайны прытопы, шаг з прытопам, дробная сцежка, спалучэнне розных рытмаў пры выкананні адной песні. Рух “сценка на сценку”, па колу, змейка, закручванне, смаўжок і інш.

Каардынацыя ўнутраных эмацыянальных пачуццяў са знешнімі (мімікай, выразнасцю рухаў, узаемадзеяннем у працэсе выканання). Сцэнічная інтэрпрэтацыя харэаграфічнага фальклору.

Тэма 11. Удасканаленне навыкаў народнай манеры спеваў у вакальным ансамблі

Замацаванне і развіццё навыкаў і ўменняў, набытых раней, на новым матэрыяле песенна-танцавальнай традыцыі, апрацовак беларускіх народных песень. Спевы ў вакальным ансамблі больш складаных партытур з авалоданнем адзінай манеры гукаўтварэння. Праца над вакальнай тэхнікай складаных вакальных твораў. Авалодванне навыкамі выканання аўтарскіх твораў. Выпрацоўка навыкаў тэхнікі філіроўкі гуку. Развіццё гібкасці, рухомасці і палётнасці голасу.

Тэма 12. Актыўны ўдзел у канцэртах, авалоданне выканальніцкім майстэрствам

Удасканаленне выканальніцкага майстэрства студэнта. Актыўная канцэртная дзейнасць. Удзел у конкурсах і фестывалях. Выкарыстанне ў сваёй творчай дзейнасці разнастайнага музычна-стылістычнага матэрыялу. Праяўленне тонкага музычнага і мастацкага густу ў выкананні народнай песні – патрабаванне ад будучага спецыяліста ў галіне народных спеваў.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Нумар раздзелу, тэмы	Назвы раздзелу, тэмы	Колькасць гадзін		Форма кантролю
		Практычныя заняткі	Колькасць гадзін КСР	
1	Уводзіны	2		
2	<i>Тэма 1.</i> Тэхніка спеваў у вакальным ансамблі (гукаўтварэнне, кантыленнае гукавядзенне, адзіная манера спеваў, пеўчае дыханне)	8		
3	<i>Тэма 2.</i> Пеўчая дыкцыя (нейтралізацыя галосных, работа над галоснымі і зычнымі)	8	1	калёквіўм
4	<i>Тэма 3.</i> Выпрацоўка чыстай і дакладнай інтанацыі ў вакальным ансамблі (ансамбль і строй)	8	1	вуснае апытванне
5	<i>Тэма 4.</i> Рэгістравая палітра ансамблевага гучання (грудное, галаўное, змешанае, згладжванне рэгістравых пераходаў)	8		
6	<i>Тэма 5.</i> Засваенне рэгіянальных прыёмаў народнага гукаўтварэння (асаблівасці дыялектаў)	6	2	творчае заданне
7	<i>Тэма 6.</i> Аўтэнтычная народная манера спеваў	8	2	рэферат
8	<i>Тэма 7.</i> Спэнічная народная манера спеваў	6	2	рэферат
9	<i>Тэма 8.</i> Музычна-выразныя сродкі і праца над стварэннем мастацкага вобразу беларускай народнай песні	8	2	творчае работа
10	<i>Тэма 9.</i> Авалоданне навыкамі імправізацыі ў вакальным ансамблі	6	2	творчае заданне
11	<i>Тэма 10.</i> Авалоданне асновамі спеваў з элементамі руху	8	2	вуснае апытанне
12	<i>Тэма 11.</i> Удасканаленне навыкаў народнай манеры спеваў у вакальным ансамблі	10	2	творчае заданне
13	<i>Тэма 12.</i> Актыўны ўдзел у канцэртах, авалоданне выканальніцкім майстэрствам	12	2	творчае работа
Усяго: 116		98	18	

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Лігаратура

Асноўная

1. Грамовіч, І.М. Методыка работы з фальклорным гуртом : курс лекцый / [сярод.рэц.: Я.М.Рэутовіч]. Мінск : [б.в.], 2009. – 137, [1] с. : нот
2. Леановіч, З.Л. Работа з вакальным ансамблем [Ноты] : вучэбна-метадычны дапаможнік / [сярод рэц.: І. М. Грамовіч]. – Мінск : [б. в.], 2007. – 120, [2] с. : малюнкi, нот.
3. Романовская, И. И. Сольное пение. Постановка голоса : учебно-методическое пособие для специальности пение (по направлениям), направления специальности Пение (народное), специальности Народное творчество (по направлениям), направления специальности Народное творчество (хоровая музыка), специализации Хоровая музыка народная. – Минск : БГУКИ, 2023. – 102 с. ; 29x21 см.
4. Холупава, Л. І. Пастаноўка голасу [Ноты] : вучэбна-метадычны дапаможнік / [сярод рэц. Я. М. Рэутовіч]. – 2-е выд., перапрац. і дап. – Мінск : БДУКМ, 2013. – 252, [1] с. ; 29x20 см.
5. Холупава, Л. І. Пастаноўка голасу і вакальны ансамбль [Ноты] : вучэбны дапаможнік для студэнтаў вву па спецыяльнасці "народная творчасць (харавая музыка)" / [сярод рэц. Я. М. Рэутовіч]. – Мінск : [б. в.], 2008. – 187, [1] с. ; 29x20 см. – Бібліягр.: с. 184-185 (20 назв.). – ISBN 985-6798-26-4. *Щ942 - X 741*

Дадатковая

1. Беларускі фальклор у сучасных запісах. Традыцыйныя жанры. Гомельская вобласць / укл. В.А. Захарава, Р.М. Кавалёва, В.Д. Ліцвінка. – Мн: Універсітэцкае, 1989. – с.128-320.
2. Беларускі фальклор у сучасных запісах. Традыцыйныя жанры. Мінская вобласць / укл. В.Д. Ліцвінка, Г.Д. Кутырова. – Мн: Універсітэцкае, 1995. – с. 100-250.
3. Варфаламеева, Т.Б. Песні Беларускага Панямоння [Ноты] / [наук.рэд. З.Я.Мажэйка]. – Мінск: Беларуская навука, 1998. – 284, [2] с.
4. Вянок беларускіх народных песень / запіс у Раговіча. – Мн: Навука і тэхніка, 1988. – 432 с..
5. Дарога ля жыта: песні бел. кампазітараў на вершы В.А. Жуковіча / укл. В.А. Жуковіч. – Мн.: Беларусь, 2001. – 144 с.
6. Дмитриев, Л.Б. Основы вокальной методики / Москва : Музыка, 2007. – 368 с. : нот., ил. – Библиогр.: с.361 – 365 (130 назв.).

РЭКАМЕНДАВАННЯ СРОДКІ ДЫЯГНОСТЫКІ

Для кантролю ведаў і ўменняў студэнтаў па вучэбнай дысцыпліне «Вакальны ансамбль» выкарыстоўваюцца наступныя формы дыягностыкі:

1. Калёквіўм (праверка музычнай тэрміналогіі);
2. Вуснае апытанне па заданых тэмах;
3. Рэферат па заданых тэмах;
4. Творчае заданне (у якасці якога прапануюцца наступныя віды работ: напісанне сцэнарнага плана, выканальніцкі аналіз вакальнай партытуры);
5. Творчая работа (конкурс на лепшую інтэрпрэтацыю твора, паказ творчага нумара ў рамках тэматычнага канцэрта, на канферэнцыях);
6. Тэхнічныя залікі, залікі, экзамен, у працэсе якіх вывучаны матэрыял прадстаўляецца ў выглядзе паказа ў класе, канцэртнага выканання).

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ І ВЫКАНАННІ САМАСТОЙНАЙ ПРАЦЫ СТУДЭНТАЎ

Заняткі па вучэбнай дысцыпліне «Вакальны ансамбль» павінны прывіваць павагу і любоў да народна-песенных традыцый, самастойнасці выканання, развіваць навыкі практычнай работы ў ансамблі.

Важнай часткай вучэбнай дысцыпліны «Вакальны ансамбль» з'яўляецца канцэртна-выканальніцкая дзейнасць, якая дысцыплінуе і стымулюе вучэбны працэс. Неабходнай умовай дасягнення прафесійных вынікаў з'яўляецца ўважлівая і актыўная работа студэнтаў і патрабавальнасць выкладчыка да дакладнага выканання яго рэкамендацый на занятках. Яны маюць дакладную зместавую накіраванасць як для студэнтаў, так і для выкладчыка. Якасць гучання і выканальніцкая культура ўдасканальваюцца ў выніку сістэматычных рэпетыцый і канцэртнай дзейнасці. Рэкамендуецца праслухоўванне фоназапісаў народных выканаўцаў, запрашэнне выканаўцаў – носьбітаў традыцыйнага выканальніцтва на рэпетыцыі, якія дапамогуць у засваенні аўтэнтычнай манеры спеваў.

Для найбольш эфектыўнага засваення матэрыялу па вучэбнай дысцыпліне «Вакальны ансамбль» ужываюцца вучэбна-даследчыя тэхналогіі, якія прадугледжваюць вывучэнне дыялектных асаблівасцяў рэгіёнаў Беларусі, прыёмы вымаўлення паэтычнага тэксту і авалоданне народнай манерай спеваў (мясцовыя пеўчыя традыцыі, перайманне «з голасу», сувязь спеваў з асаблівасцямі дыялектаў).

КРЫТЭРЫ І АЦЭНАКІ ВЕДАЎ

БАЛЫ	ПАКАЗЧЫКІ АДЗНАК
1 (адзін)	Адсутнасць ведаў па вучэбнай дысцыпліне ў рамках адукацыйнага стандарту; слабыя вакальныя дадзеныя; адмаўленне ад выканання праграмы.
2 (два)	Недакладныя веды па вучэбнай дысцыпліне ў рамках адукацыйнага стандарту; адсутнасць здольнасці да дакладнага інтанавання; нізкі ўзровень культуры выканання вакальных твораў.
3 (тры)	Фрагментарныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту; пасіўнасць на практычных занятках; няўменне арыентавацца ў музычным матэрыяле; вузкі мастацкі кругагляд, невыразныя вакальныя дадзеныя; няўстойлівая інтанацыя; дрэнная дыкцыя; не актыўнае пеўчае дыханне і апора; няўпэўненае выкананне вакальнай партыі; няўмелае валоданне элементамі руху пры раскрыцці сцэнічнага вобразу беларускай народнай песні.
4 (чатыры)	Недастаткова поўны аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту; пасрэдныя вакальныя дадзеныя; недастаткова яскравы тэмбр голасу; няўстойлівая інтанацыя; невыразная дыкцыя; няўменне эканомна карыстацца пеўчым дыханнем; недастаткова ўпэўненае выкананне вакальнай партыі; павярхоўнае разуменне паэтычнага тэксту і агульнай драматургіі вакальнага твора; дрэннае валоданне элементамі руху пры выкананні народных песен.
5 (пяць)	Дастатковы аб'ём ведаў у рамках адукацыйнага стандарту; засваенне рэкамендаванай вучэбнай праграмы па вучэбнай дысцыпліне; правільнае выкарыстанне профільнай тэрміналогіі; сярэднія вакальныя дадзеныя; некаторыя недахопы тэмбру голасу; пэўныя дэфекты дыкцыі; няўмелае карыстанне ланцужковым дыханнем; няўменне прыстасоўваць свой голас да агульнай манеры спеваў; дапушчэнне памылак пры выкананні сваёй вакальнай партыі; слабае валоданне дынамічнымі адценнямі; недастатковае разуменне наэтычнага тэксту; няўпэўненае ўвасабленне сцэнічнага вобразу.
6 (шэсць)	Дастаткова поўныя веды ў рамках адукацыйнага стандарту; дастатковыя веды ў аб'ёме праграмы вучэбнай дысцыпліны; актыўнасць на практычных занятках; дастатковы ўзровень

	культуры выканання вакальных твораў; выкарыстанне навуковай тэрміналогіі; пасрэдняя вакальныя дадзеныя; цьмяны і невыразны тэмбр голасу; некаторыя памылкі пры выкарыстанні пеўчага дыхання; невыразная дыкцыя; недасканалае ўменне прыстасоўваць свой голас да адзінай манеры выканання; недасканалае валоданне дынамічнымі адценнямі; няпоўнае выкананне патрабаванняў па самастойнай рабоце над вакальным творам.
7 (сем)	Дастаткова поўныя і сістэматызаваныя веды ў аб'ёме вучэбнай дысцыпліны; засваенне асноўнай літаратуры па вучэбнай дысцыпліне і выкарыстанне навуковай тэрміналогіі; недастатковая арыентацыя ў канцэпцыях і кірунках па вучэбнай дысцыпліне; актыўная самастойная работа на практычных занятках; дастатковы ўзровень культуры выканання вакальных твораў; нязначныя недахопы тэмбру голасу; добрая дыкцыя; нязначныя памылкі пры ланцужковым дыханні; уменне спяваць у ансамблі з іншымі партыямі; правільнае разуменне паэтычнага тэксту; не зусім дасканалае ўвасабленне сцэнічнага вобразу вакальнага твору; дастаткова добрае валоданне элементамі народнай харэаграфіі.
8 (восем)	Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па ўсіх тэмах вучэбнай дысцыпліны; граматынае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, асэнсаванае выкладанне матэрыялу; уменне валодаць голасам; уменне арыентавацца ў кірунках па вучэбнай дысцыпліне і даваць ім параўнаўчую адзнаку; актыўная самастойная работа на практычных занятках; дастаткова высокі ўзровень культуры выканання музычных твораў; добрыя вакальныя дадзеныя; дастаткова яскравы тэмбр голасу; чысціня інтанавання; добрая дыкцыя; правільнае пеўчае дыханне і апора; уменне спяваць у ансамблі з іншымі вакальнымі партыямі; упэўненае веданне сваёй партыі ў вакальным творы; уменне дастаткова валодаць народнай мелізматыкай; правільнае разуменне паэтычнага тэксту пры дапамозе якога раскрываецца драматургія вакальнага твору і яго сцэнічны вобраз.
9 (дзесяць)	Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па дысцыпліне ў рамках адукацыйнага стандарту; дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, граматынае выкладанне матэрыялу; уменне арыентавацца ў кірунках па вучэбнай дысцыпліне і даваць ім

	<p>параўнаўчую адзнаку; актыўная самастойная работа на практычных занятках; высокі мастацкі ўзровень выканання вакальных твораў; выдатныя вакальныя дадзеныя; яркі тэмбр голасу; выдатнае інтанаванне; выразная дыкцыя; граматынае валоданне пеўчым дыханнем; адчуванне ансамбля вакальных партый; высокі ўзровень раскрыцця драматургіі народнай песні пры дапамозе акцёрскага майстэрства.</p>
10 (дзесяць)	<p>Сістэматызаваныя, глыбокія і поўныя веды па вучэбнай дысцыпліне ў рамках адукацыйнага стандарту; дакладнае выкарыстанне навуковай тэрміналогіі, граматынае выкладанне матэрыялу; умненне арыентавацца ў накірунках па дысцыпліне і даваць ім параўнаўчую адзнаку; актыўная і творчая самастойная работа на практычных занятках; высокі мастацкі ўзровень выканання вакальных твораў; выдатныя вакальныя дадзеныя; яркі і насычаны тэмбр голасу; выдатнае інтанаванне; выразная дыкцыя; граматынае валоданне пеўчым дыханнем; адчуванне ансамбля вакальных партый; высокі ўзровень раскрыцця драматургіі народнай песні; надзвычай выдатныя акцёрскія здольнасці; выдатнае валоданне пластыкай і элементамі народнага танца.</p>